

Analysespørgsmål til menuetter hos Mozart

Vi vil bygge vores wienerklassik-emne op over en række satser af Mozart. Det gennemgående er at det er menuet-satser. Nedenfor er der et katalog over relevante spørgsmål i forbindelse med en sådan analyse. Det drejer sig dels om at afdække træk ved den menuet I ser på, og dels trække linier til den tradition vi møder hos Mozart:

Beskriv forløbet i det konkrete stykke musik du har. Start med storform, grundstemninger og grund-inddeling. Gå derefter i detaljer med de enkelte dele, og prøv at dokumentere, hvad det er der skaber form og stemninger. Stikord til denne analyse:

- 1) **melodik.** Trinvis bevægelse, treklangsmelodik, store spring/små spring, rytme, kromatik eller diatonisk melodi (dvs meloditoner indenfor skalaen), symmetrisk melodi eller skæv, akkorder.

Mht traditionen: Hvad er den typiske forskel på *menuet-tema* og *trio-tema* typisk? Passer det her?

- 2) **tonalitet.** Hvilken toneart starter vi i? Hvornår sker der en udvikling? Lyt til musikken. Hvornår virker det som om der sker noget specielt (du er meget bedre til at høre det end til at se det). Prøv at forklare hvad der sker.

[Et meget enkelt tonalt miljø har vi når vi kun har *diatoniske akkorder* dvs hovedfunktioner og parallelfunktioner, og det vil sige akkorder der passer med toneartens løse fortegn (i hvert fald så længe vi er i dur-tonearter). Et lidt mere spændt tonalt miljø får vi når der optræder *bidominanter*. Det behøver ikke at betyde at vi er moduleret. Kig efter kadencer i slutningen af satsdele - hvornår er vi faktisk *moduleret* til en anden toneart?]

Mht traditionen: Hvad er det tonale forløb i en *menuet*.

- 3) **instrumentation og satsteknik.** Beskriv instrumenter-orkester type (symfoniorkester, strygekvartet, klaver og violin). Hvilke "opgaver" får instrumenterne i de enkelte afsnit? Spiller alle melodi, eller spiller nogle akkorder/bastoner? Kan vi skelne mellem melodi og akkompagnement?

Er der både homofone og polyfone elementer i satsen?

Mht traditionen: Hvordan set vi typisk forskelle i instrumentering af *menuet-del* og *trio-del*?

- 4) **metrik.** Prøv at se hvor lange fraserne er. Er det korte eller lange fraser? Er der et system eller er det skiftende?

[Er det symmetrisk opbygget 2+2? Ændrer det sig? Lange 4-takts fraser giver mere ro end 2-takts-fraser, og udvalgte steder benyttes ofte 1-taktsfraser (f.eks. i forbindelse med sekvensering og/eller imitation) for at give mere bevægelse.]

- 5) **Spændingskurve.** Lyt satsen igennem og tænk over hvor de spændingsmæssige højdepunkter er. De vil ofte være interessante. Hvad er det der skaber dem? Hvad er deres funktion?

(Ofte vil vi se forskellige steder i satsen - et sted kan være det melodiske højde punkt, et andet kan være det dynamiske højde punkt, et sted kan være satsens mest anspændte akkord, et sted kan det rytmisk mest kaotiske. Der kan være mange. Marker dem og prøv at forklare dem.)

HOMOFONI/POLYFONI: Fra renaissance har vi en *polyfon* skrivemåde, hvor de enkelte instrumenter er udformet som selvstændige stemmer. I barokken møder vi princippet i den rene form i *fugaen*, og selvom man efterhånden lægger mere vægt på yderstemmerne i barokken, så er instrumenterne ofte tænkt som "stemmer". Vi vil ofte have svært ved at høre melodien her - det vi hører er en række forskellige melodistumper, der væver sig ind mellem hinanden uden nogen klar afrunding eller ophold.

I Wienerklassikken er grundprincippet *homofoni*. Det betyder at alle instrumenter retter sig ind efter *melodien*. Det kan være ved at understemmerne følger samme rytme (og tekst) som melodien eller direkte ved at understemmerne melodisk følger melodien parallelt. Det kan også være ved at nogle af stemmerne i højere grad spiller ud fra akkorderne, f.eks. som flydestemmer. Særligt tydeligt bliver det ved bassen, der hos Mozart er mere orienteret efter *harmonierne* end efter melodien. Bassen spiller nu akkompagnement. Hos Mozart er grundprincippet altså det homofone, men Mozart kan sagtens benytte polyfone elementer for at gøre det "spændende" eller "komplekst".

Gert.